Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 januari 2017 *

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 93/13/EEG — Konsumentavtal — Oskäliga avtalsvillkor — Avtal om hypotekslån — Förfarande för utmätning av intecknad egendom — Preklusionsfrist — Nationella domstolars uppgift — Rättskraft”

I mål C-421/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de Primera Instancia no 2 de Santander (Förstainstansdomstolen nr 2 i Santander, Spanien) genom beslut av den 10 september 2014, som inkom till domstolen den 10 september 2014, i målet

Banco Primus SA

mot

Jesús Gutiérrez García,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande A. Tizzano, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna M. Berger, A. Borg Barthet, S. Rodin (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 september 2015,

med beaktande av de yttranden som avgetts av

— Banco Primus SA, genom E. Vázquez Martín, abogado,

— Spaniens regering, genom M.J. García-Valdecasas Dorrego, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom J. Baquero Cruz och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 2 februari 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: spanska.

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Banco Primus SA och Jesús Gutiérrez García angående utmätning av Jesús Gutiérrez Garcías fastighet, som intecknats som säkerhet för ett lån beviljat av Banco Primus.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I sextonde och tjugofjärde skälet i direktiv 93/13 anges följande:

”… Näringsidkaren kan uppfylla kravet på god sed genom att handla lojalt och rättvist mot den andre parten, vars legitima intressen han måste beakta.

…

Medlemsstaternas domstolar eller förvaltningsmyndigheter måste förfoga över lämpliga och effektiva medel för att förhindra fortsatt tillämpning av oskäliga villkor i konsumentavtal.”

4 I artikel 1.1 i detta direktiv föreskrivs följande:

”Syftet med detta direktiv är att närma medlemsstaternas lagar och andra författningar till varandra i fråga om oskäliga villkor i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument.”

5 Artikel 3 i direktivet har följande lydelse:

”1. Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.

2. Det skall alltid anses att ett avtalsvillkor inte har varit föremål för individuell förhandling om det har utarbetats i förväg och konsumenten därför inte har haft möjlighet att påverka villkorets innehåll; detta gäller särskilt i samband med i förväg formulerade standardavtal.

…”

6 I artikel 4 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 skall frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.

2. Bedömningen av avtalsvillkors oskälighet skall inte avse vare sig beskrivningen av avtalets huvudföremål eller å ena sidan förhållandet mellan pris och ersättning och å andra sidan sålda tjänster eller varor; detta gäller i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.”

7 I artikel 6.1 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”

8 I artikel 7.1 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

Spansk rätt

9 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (lag 1/2000 om civilprocesslagstiftningen) av den 7 januari 2000 (BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575) ändrades genom Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013 (BOE nr 116 av den 15 maj 2013, s. 36373), därefter genom Real Decreto-Ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (lagdekret 7/2013 om brådskande skatte- och budgetåtgärder till främjande av forskning, utveckling och innovation) av den 28 juni 2013 (BOE nr 155 av den 29 juni 2013, s. 48767) och därefter genom Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (lagdekret 11/2014 om brådskande åtgärder rörande konkurs), av den 5 september 2014 (BOE nr 217, av den 6 september 2014, s. 69767) (nedan kallad LEC).

10 I artikel 695 LEC, som rör förfarandet för invändningar mot utmätning av intecknade fastigheter, föreskrivs följande:

”1. I de förfaranden som nämns i detta kapitel kan utmätningsgäldenären endast framställa invändningar som grundar sig på följande omständigheter:

…

4) ett avtalsvillkor som utgör grunden för verkställigheten, eller som gör det möjligt att beräkna det utestående beloppet, är oskäligt.

…

4. Det beslut varigenom … invändningen avslås på grund av en omständighet som föreskrivs i punkt 1 led 4 i denna artikel får överklagas.

Beslut om andra invändningar som avses i denna artikel kan inte angripas med något rättsmedel och ska ha verkan endast inom ramen för det verkställighetsförfarande inom vilket de meddelas.”

11 Enligt artikel 556.1 LEC ska en invändning på någon av de grunder som anges i artikel 695 LEC framställas inom tio dagar från delgivningen av den handling varigenom det förordnas om verkställighet.

12 I artikel 557.1 LEC, som rör förfarandet för invändningar mot utmätning grundad på andra exekutionstitlar än domstolsavgöranden och skiljedomar, föreskrivs följande:

”När rätten förordnar om verkställighet med stöd av sådana exekutionstitlar som avses i artikel 517.2 leden 4, 5, 6 och 7, eller med stöd av andra sådana exekutionstitlar som avses i artikel 517.2 led 9, får utmätningsgäldenären framställa en invändning inom den frist och i den form som föreskrivs i föregående artikel, endast om invändningen grundar sig på något av följande:

…

7) Exekutionstiteln innehåller oskäliga villkor.”

13 I artikel 693.2 LEC om uppsägning till förtida betalning av fordringar som är föremål för delbetalning, föreskrivs följande:

”Om parterna har kommit överens om att hela fordran får sägas upp till förtida betalning i händelse av att gäldenären underlåter att göra tre månatliga avbetalningar eller underlåter att göra ett sådant antal avbetalningar att detta innebär att gäldenären under minst tre månader har åsidosatt sin betalningsskyldighet, får borgenären – under förutsättning att denna överenskommelse återfinns i den handling varigenom låneavtalet ingås – kräva betalning av hela fordran avseende kapitalbelopp och ränta.”

14 I den första övergångsbestämmelsen i lag 1/2013 stadgas följande:

”Denna lag ska tillämpas på förfaranden i och utanför domstol för utmätning av intecknad egendom som pågår vid tiden för denna lags ikraftträdande, under förutsättning att avhysningsbeslutet inte har verkställts.”

15 I den fjärde övergångsbestämmelsen i lag nr 1/2013 tilläggs följande:

”1. De ändringar i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen] som införs genom förevarande lag ska tillämpas på verkställighetsförfaranden som pågår vid den tidpunkt då lagen träder i kraft, och endast med avseende på de verkställighetsåtgärder som inte har vidtagits.

2. Under alla omständigheter har utmätningsgäldenärerna vid den tidpunkt då förevarande lag träder i kraft där fristen för invändning på tio dagar enligt artikel 556.1 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen] löpt ut, rätt att inom en preklusionsfrist på en månad framställa en extraordinär invändning på de nya grunder för invändning som anges i artiklarna 557.1 led 7 och 695.1 led 4 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen].

I enlighet med vad som föreskrivs i artikel 558 och följande artiklar samt i artikel 695 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen] börjar preklusionsfristen på en månad att löpa dagen efter det att förevarande lag träder i kraft, och parternas ingivande av en invändning mot utmätningen medför uppskov med verkställigheten till dess att nämnda invändning har prövats.

Förevarande övergångsbestämmelse ska tillämpas på samtliga verkställighetsförfaranden där fastigheten ännu inte övergått i köparens besittning i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 675 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen].

3. Även vad beträffar verkställighetsförfaranden som pågår vid den tidpunkt då förevarande lag träder i kraft och där fristen för invändning på tio dagar enligt artikel 556.1 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen] redan har börjat löpa, har utmätningsgäldenärerna rätt att

inom den i föregående punkt angivna preklusionsfristen på en månad framställa en invändning på någon av de grunder för invändning som anges i artiklarna 557 och 695 i [lag 1/2000 av den 7 januari 2000 om civilprocesslagen].

4. Offentliggörandet av förevarande bestämmelse ska anses utgöra ett fullständigt och giltigt tillkännagivande som kan jämställas med en delgivning och fastställelse av de frister som anges i punkterna 2 och 3 i denna artikel. Det är inte i något fall nödvändigt att anta ett särskilt beslut i detta avseende.

…”

16 Vidare föreskrivs följande i artikel 136 LEC:

”När den angivna tidsfristen för genomförande av en rättegångshandling har löpt ut inträder preklusion, och den aktuella handlingen kan inte längre företas. Justitiesekreteraren ska formellt notera att fristen har löpt ut och förordna om [vederbörliga] åtgärder eller underrätta domstolen så att denna kan träffa det avgörande som ankommer på den.”

17 I artikel 207.3 och 207.4 LEC stadgas följande:

”3. Ett lagakraftvunnet avgörande har rättskraft och är i samtliga fall bindande för den domstol som har meddelat det.

4. När överklagandefristen har löpt ut, vinner ett avgörande som inte har överklagats laga kraft och får rättskraft, varvid det i samtliga fall är bindande för den domstol som har meddelat det.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

18 Den 12 juni 2008 beviljade Banco Primus ett lån till Jesús Gutiérrez García mot säkerhet i form av hypotekarisk panträtt i hans bostad. Lånets löptid var 47 år och skulle återbetalas genom 564 månatliga avbetalningar. Till följd av sju på varandra följande betalningsförsummelser sades avtalet upp till förtida betalning den 23 mars 2010 med stöd av villkor 6 bis i låneavtalet. Banco Primus begärde betalning av hela det utestående kapitalbeloppet, jämte ränta och dröjsmålsränta samt diverse avgifter. Banken begärde även en exekutiv försäljning av den intecknade egendomen. Eftersom det inte lämnades något bud vid den exekutiva försäljningen den 11 januari 2011 tilldelade den hänskjutande domstolen Banco Primus egendomen genom verkställbart beslut av den 21 mars 2011 för ett belopp motsvarande 50 procent av egendomens uppskattade värde. Den 6 april 2011 begärde Banco Primus att få besittning till egendomen. Detta besittningstagande sköts upp på grund av tre på varandra följande invändningar, däribland den som utmynnade i antagandet av beslut av den 12 juni 2013, varigenom villkor 6 i låneavtalet avseende dröjsmålsränta betecknades som oskäligt. Genom beslut av den 8 april 2014, efter den tredje invändningen, återupptogs avhysningsförfarandet.

19 Den 11 juni 2014 framställde Jesús Gutiérrez García en extraordinär invändning vid den hänskjutande domstolen mot förfarandet om utmätning av hans intecknade egendom och gjorde därvid gällande att villkor 6 i låneavtalet var oskäligt.

20 Med anledning av denna invändning angav den hänskjutande domstolen, sedan den meddelat beslut om inhibition av avhysningsförfarandet den 16 juni 2014, att det kvarstod tvivel angående oskäligheten, i den mening som avses i direktiv 93/13, av andra villkor i låneavtalet än det villkor som avser dröjsmålsränta, det vill säga

— villkor 3 avseende räntan, som stipulerar att räntan ska beräknas med utgångspunkt i en formel som delar det utestående kapitalbeloppet och till betalning förfallen ränta med antalet dagar på ett verksamhetsår, det vill säga med 360 dagar, och

— villkor 6 bis om uppsägning till förtida betalning, med stöd av vilket villkor Banco Primus kan kräva omedelbar återbetalning av kapitalbeloppet, räntor och diverse avgifter, bland annat om betalning på avtalad dag uteblir av någon del av kapitalbeloppet, av någon ränta eller något förskott.

21 Den hänskjutande domstolen har emellertid konstaterat att Jesús Gutiérrez Garcías invändning framställdes för sent, eftersom den gjordes efter preklusionsfristen enligt den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013.

22 Vidare har den hänskjutande domstolen konstaterat att artikel 207 LEC, som reglerar principen om rättskraft, utgör hinder mot en ny prövning av oskäligheten av villkoren i det i det nationella målet aktuella avtalet, eftersom lagenligheten i förhållande till direktiv 93/13 redan hade prövats i beslut av den 12 juni 2013, som har vunnit laga kraft.

23 Den hänskjutande domstolen har dessutom angett att även om villkor 6 bis i det aktuella avtalet ansågs vara oskäligt, skulle det enligt rättspraxis från Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) vara omöjligt för den att förklara villkoret ogiltigt och att inte tillämpa det, eftersom Banco Primus i praktiken inte hade tillämpat det, utan handlat i enlighet med föreskrifterna i artikel 693.2 LEC i väntan på att betalning skulle utebli under sju månader för att kunna säga upp lånet till förtida betalning.

24 För att kunna avgöra omfattningen av sin behörighet i förhållande till direktiv 93/13, undrar således den hänskjutande domstolen för det första huruvida den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013 är förenlig med direktivet och, för det andra, huruvida direktivet i ett sådant komplext utmätningsförfarande som det i det nationella målet ålägger en skyldighet, oaktat föreskrifterna i artikel 207 LEC, att ex officio vidta en prövning av villkoren i ett avtal som redan har prövats mot bakgrund av direktiv 93/13 i ett beslut som äger rättskraft. För det tredje önskar den hänskjutande domstolen även få klarhet i kriterierna för bedömning av oskäligheten av villkoren 3 och 6 bis i det aktuella avtalet, liksom följderna av en sådan oskälighet.

25 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de Primera Instancia no 2 de Santander (Förstainstansdomstolen nr 2 i Santander, Spanien) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1. Ska den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013 tolkas så, att den inte får utgöra hinder för konsumentskyddet?

2. Innebär direktiv 93/13 – i synnerhet artiklarna 6.1 och 7.1 i detta, vilka syftar till att skydda konsumenterna i enlighet med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen – att en konsument får göra gällande att avtalsvillkor är oskäliga även efter det att den föreskrivna fristen enligt nationell rätt har löpt ut, så att en nationell domstol är skyldig att pröva de berörda villkoren?

3. Innebär direktiv 93/13 – i synnerhet artiklarna 6.1 och 7.1 i detta, vilka syftar till att skydda konsumenterna i enlighet med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen – att en nationell domstol är skyldig att ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt och att vidta åtgärder med anledning av vad den finner vid denna prövning? Ska en nationell domstol ex officio återuppta prövningen av ett villkor som den tidigare har avstått från att pröva eller som den genom ett lagakraftvunnet avgörande har funnit vara skäligt?

4. Får en domstol som prövar huruvida accessoriska villkor i ett avtal är oskäliga beakta förhållandet mellan kvalitet och pris, och i så fall enligt vilka kriterier? Ska domstolen vid en sådan prövning beakta prisbegränsningar enligt nationell lagstiftning? Kan det tänkas att ett avtalsvillkor som vid en abstrakt bedömning framstår som giltigt ändå ska betraktas som ogiltigt på grund av att det stipulerade priset ligger avsevärt högre än priserna på marknaden?

5. Är det möjligt att inom ramen för tillämpningen av artikel 4 i direktiv 93/13 beakta omständigheter som har tillkommit efter det att avtalet ingicks, om den nationella lagstiftningen förefaller ge vid handen att detta krävs?

6. Ska artikel 693.2 [LEC] tolkas så, att den inte får utgöra hinder för konsumentskyddet?

7. Innebär direktiv 93/13 – i synnerhet artiklarna 6.1 och 7.1 i detta, vilka syftar till att skydda konsumenterna i enlighet med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen – att en nationell domstol, när denna har funnit att ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning är oskäligt, är skyldig att fastställa att det villkoret är ogiltigt och inte tillhör avtalet och vidta åtgärder med anledning därav, även om den avtalsslutande näringsidkaren har iakttagit den minimifrist som föreskrivs i nationell lagstiftning?”

26 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att EU-domstolen ska handlägga målet skyndsamt med tillämpning av artikel 105.1 i EU-domstolens rättegångsregler. Ansökan avslogs genom beslut av EU-domstolens ordförande av den 11 november 2014, Banco Primus (C-421/14, ej publicerat, EU:C:2014:2367) bland annat av det skälet att den hänskjutande domstolen, såsom den informerat EU-domstolen om i skrivelse av den 29 september 2014, hade fattat beslut om inhibition av utmätningsförfarandet den 16 juni 2014. Det finns således ingen överhängande risk för att Jesús Gutiérrez García blir av med sin bostad.

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

27 I sitt skriftliga yttrande har den spanska regeringen uttryckt tvivel om huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning i sak, med motiveringen att den hänskjutande domstolen inte skulle ha någon nytta av EU-domstolens svar när den avgör målet. Enligt den spanska regeringen har utmätningsförfarandet nämligen avgjorts slutligt och den hänskjutande domstolen kan inte längre vidta någon åtgärd avseende förfarandet, eftersom den genom ett lagakraftvunnet beslut av den 8 april 2014 avslutade förfarandet genom att förordna om avhysning av låntagaren och övriga boende.

28 Banco Primus har inte uttryckligen gjort gällande att begäran om förhandsavgörande inte kan prövas i sak, men har framställt argument som liknar dem som invändningen vilar på.

29 EU-domstolen erinrar i detta hänseende om fast rättspraxis som ger vid handen att det i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, som vilar på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, är den nationella domstolen som är ensam behörig att fastställa och bedöma omständigheterna i målet samt att tolka och tillämpa den nationella lagstiftningen. Vidare ankommer det uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten (dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

30 En begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 77 och där angiven rättspraxis).

31 Detta är inte fallet i förevarande mål.

32 I likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 30 i sitt förslag till avgörande, ger nämligen den nationella lagstiftning som den hänskjutande domstolen har angett vid handen att utmätningsförfarandet i det nationella målet inte har avslutats och att det pågår så länge som köparen inte har fått besittning över egendomen, vilket den spanska regeringen har bekräftat i sitt skriftliga yttrande. Den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013 föreskriver sålunda att bestämmelsen är tillämplig ”på samtliga utmätningsförfaranden där fastigheten ännu inte övergått i köparens besittning”.

33 Mot denna bakgrund – och med beaktande av att det ankommer på EU-domstolen att ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar som gör det möjligt för den att avgöra det mål som är anhängigt vid den (se dom av den 28 november 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, punkt 18, och dom av den 11 mars 2010, Attanasio Group, C-384/08, EU:C:2010:133, punkt 19) – konstaterar EU-domstolen att den spanska regeringens argument inte visar att det är uppenbart att den tolkning av unionsrätten som begärs inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i målet vid den nationella domstolen.

34 Med förbehåll för bedömningen av var och en av tolkningsfrågorna ska förevarande begäran om förhandsavgörande således tas upp till prövning.

Prövning i sak

Frågorna 1–3

35 Den hänskjutande domstolen har ställt frågorna 1–3, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13 utgör hinder mot en sådan nationell bestämmelse som den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013, enligt vilken rätten för konsumenter som är föremål för ett förfarande för utmätning av intecknad egendom – vilket har inletts men inte avslutats innan denna lag trädde i kraft – att invända mot tvångsutmätningen med argumentet att avtalsvillkoren är oskäliga, omfattas av en preklusionsfrist på en månad, som börjar löpa dagen efter offentliggörandet av nämnda lag. Den hänskjutande domstolen undrar dessutom i förekommande fall om direktivet ålägger den att ex officio pröva om villkoren i ett avtal är oskäliga, vilket avtal redan prövats i förhållande till direktiv 93/13 i ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, och detta oaktat nationella processregler genom vilka principen om rättskraft genomförs.

36 Vad gäller frågan huruvida artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13 utgör hinder mot en sådan nationell bestämmelse som den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013, har denna fråga redan prövats av EU-domstolen, som har besvarat frågan jakande i domen av den 29 oktober 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731).

37 Särskilt framgår det av den domen att den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013 – i det att den föreskriver att konsumenter mot vilka ett utmätningsförfarande har inletts innan lagen trädde i kraft och som inte hade avslutats vid den tidpunkten, omfattas av en preklusionsfrist på en månad som börjar löpa dagen efter offentliggörandet av lagen för framställning av en invändning mot tvångsutmätningen med argumentet att avtalsvillkoren är oskäliga – inte kan säkerställa att dessa

konsumenter kommer i fullt åtnjutande av denna frist och således inte heller det effektiva utövandet av deras rättigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 oktober 2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, punkt 39).

38 I övrigt framgår det av de handlingar som EU-domstolen förfogar över att den hänskjutande domstolen – genom avgörandet av den 12 juni 2013, som har rättskraft – redan har prövat det aktuella avtalet på grundval av direktiv 93/13 och har slagit fast att villkor 6 i avtalet, avseende dröjsmålsränta, var oskäligt.

39 I detta sammanhang undrar den hänskjutande domstolen om direktiv 93/13 utgör hinder mot en sådan nationell regel som den i artikel 207 LEC, som inte tillåter att den ex officio prövar vissa villkor i ett avtal som redan har prövats i ett domstolsförfarande som avslutats genom ett rättskraftigt avgörande.

40 EU-domstolen erinrar om att det framgår av fast praxis att det skyddssystem som införts genom direktiv 93/13 grundar sig på tanken att konsumenten har en underlägsen ställning i förhållande till näringsidkaren i fråga om såväl förhandlingsförmåga som informationsnivå (se, bland annat, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

41 Med hänsyn till detta underläge som konsumenten befinner sig i föreskrivs det i artikel 6.1 i direktiv 93/13 att oskäliga villkor inte är bindande för konsumenten. Detta är en tvingande bestämmelse som har till syfte att ersätta den formella jämvikt mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt så att parterna blir jämbördiga (se, bland annat, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 23, och dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkterna 53 och 55).

42 Enligt fast rättspraxis ska denna bestämmelse anses vara likvärdig med de nationella bestämmelser som inom den inhemska rättsordningen utgör tvingande rätt (se dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkterna 51 och 52, och dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 54).

43 EU-domstolen har redan flera gånger konstaterat att de nationella domstolarna har en skyldighet att, så snart som de har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor, på vilket direktiv 93/13 är tillämpligt, är oskäligt och därigenom undanröja obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 46 och där angiven rättspraxis, och dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 58).

44 Såsom angetts ovan i punkt 38 har emellertid den nationella domstolen redan prövat det aktuella avtalet mot bakgrund av direktiv 93/13, varefter den antog ett rättskraftigt avgörande och slog fast att ett av villkoren i avtalet var oskäligt.

45 EU-domstolen ska därför mot denna bakgrund pröva huruvida nödvändigheten av att ersätta den formella jämvikt mellan näringsidkarens och konsumentens rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt så att parterna blir jämbördiga, innebär att den hänskjutande domstolen ex officio ska göra en ny prövning av avtalet, oaktat förekomsten av nationella processregler genom vilka principen om rättskraft genomförs.

46 Principen om rättskraft äger stor betydelse i såväl unionsrätten som de nationella rättsordningarna. EU-domstolen har nämligen redan slagit fast att det, för att säkerställa såväl en stabil rättsordning och stabila rättsförhållanden som en god rättskipning, är viktigt att domstolsavgöranden som har vunnit

laga kraft efter det att tillgängliga rättsmedel har uttömts eller fristerna för dessa har löpt ut inte längre kan angripas (se, bland annat, dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkterna 35 och 36).

47 I enlighet därmed har EU-domstolen redan slagit fast att konsumentskyddet inte är absolut. Den har särskilt slagit fast att det i unionsrätten inte föreskrivs någon skyldighet för nationella domstolar att underlåta att tillämpa nationella processregler som leder till att avgöranden vinner rättskraft, även om ett sådant agerande skulle kunna bringa ett åsidosättande av en bestämmelse, av vilket slag det än är, i direktiv 93/13 att upphöra (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 37, och dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 68), om inte nationell rätt ger en sådan domstol denna behörighet vid åsidosättande av nationella regler som utgör tvingande rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 53).

48 Vidare har EU-domstolen redan preciserat att principen om effektivt domstolsskydd för konsumenter enligt unionsrätten inte avser rätten att få sin sak prövad i flera instanser, utan enbart rätten att få sin sak prövad i domstol (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 36 och där angiven rättspraxis).

49 Mot bakgrund av det ovan angivna ska direktiv 93/13 tolkas så, att det inte utgör hinder mot en sådan nationell regel som den i artikel 207 LEC, som inte tillåter att den nationella domstolen ex officio omprövar huruvida villkoren i ett avtal som ingåtts med en näringsidkare är oskäliga, när lagenligheten av samtliga avtalsvillkor redan har prövats mot bakgrund av direktivet i ett rättskraftigt avgörande, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

50 Med hänsyn härtill framgår det av beslutet om hänskjutande att processregeln om rättskraft i artikel 207 LEC inte enbart förbjuder den nationella domstolen att mot bakgrund av direktiv 93/13 ompröva lagenligheten av villkoren i ett avtal, vilken det redan tagits ställning till i ett lagakraftvunnet beslut, utan också att pröva huruvida de andra villkoren i avtalet eventuellt är oskäliga.

51 Det framgår av principerna ovan (se punkterna 40–43) att de villkor som fastställts i nationell rätt, vilka det hänvisas till i artikel 6.1 i direktiv 93/13, inte kan påverka innehållet i konsumenternas rätt, enligt denna bestämmelse, att inte vara bundna av ett villkor som ansetts oskäligt (dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 71).

52 När den nationella domstolen i en tidigare prövning av ett omtvistat avtal som har utmynnat i ett rättskraftigt avgörande, ex officio har prövat endast ett eller några av villkoren i avtalet mot bakgrund av direktiv 93/13, ålägger således detta direktiv den nationella domstol, som den i det nationella målet, vid vilken en konsument på ett vederbörligt sätt har framställt en invändning mot utmätning, att på begäran av parterna eller ex officio – för det fall den förfogar över nödvändiga faktiska och rättsliga omständigheter – bedöma huruvida de andra villkoren i avtalet är oskäliga. Om någon sådan kontroll inte gjordes, skulle konsumentskyddet nämligen bli ofullständigt och otillräckligt och det skulle inte utgöra ett lämpligt eller effektivt medel för att hindra fortsatt användning av sådana villkor, vilket strider mot bestämmelsen i artikel 7.1 i direktiv 93/13 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 60).

53 Eftersom det i de handlingar som EU-domstolen förfogar över saknas preciseringar, ankommer det på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida det i det rättskraftiga avgörandet av den 12 juni 2013 gjorts en prövning utifrån direktiv 93/13 av huruvida samtliga villkor i det aktuella avtalet, eller enbart villkor 6 däri, är lagenliga.

54 Mot bakgrund av det ovan anförda ska frågorna 1–3 besvaras enligt följande.

— Artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att de utgör hinder mot en sådan nationell bestämmelse som den fjärde övergångsbestämmelsen i lag 1/2013, enligt vilken rätten för konsumenter som är föremål för ett förfarande för utmätning av intecknad egendom – vilket har inletts men inte avslutats innan den lag som nämnda bestämmelse ingår i trädde i kraft – att invända mot tvångsutmätningen med argumentet att avtalsvillkoren är oskäliga, omfattas av en preklusionsfrist på en månad, som börjar löpa dagen efter offentliggörandet av nämnda lag.

— Direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att det inte utgör hinder mot en sådan nationell regel som den i artikel 207 LEC, som inte tillåter att den nationella domstolen ex officio omprövar huruvida villkoren i ett avtal är oskäliga, när lagenligheten av samtliga avtalsvillkor mot bakgrund av direktivet redan har prövats i ett rättskraftigt avgörande.

Om det däremot finns ett eller flera avtalsvillkor som vid en tidigare domstolskontroll inte har varit föremål för skälighetsprövning av det omtvistade avtalet, vilken domstolskontroll avslutats med ett rättskraftigt avgörande, ska direktiv 93/13 tolkas så, att den nationella domstol, vid vilken konsumenten på ett vederbörligt sätt har framställt en invändning mot utmätning, är skyldig att på begäran av parterna eller ex officio – för det fall den förfogar över nödvändiga faktiska och rättsliga omständigheter – bedöma huruvida nämnda avtalsvillkor är oskäliga.

Den fjärde och den femte frågan

55 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde och den femte frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i vilka kriterier som ska beaktas i enlighet med artikel 3.1 och artikel 4 i direktiv 93/13 vid prövningen av skäligheten av sådana villkor som de som är aktuella i det nationella målet om beräkningen av ränta och förtida uppsägning till betalning på grund av gäldenärens bristande avtalsuppfyllelse under en begränsad tidsperiod.

56 Det ska inledningsvis understrykas att dessa frågor inte kan prövas i sak, med beaktande av den rättspraxis som nämnts ovan i punkt 30, i den mån de avser att få avgjort huruvida den nationella domstolen får beakta omständigheter som inträffat efter det att avtalet slutits i samband med sin prövning av om ett avtalsvillkor, i synnerhet villkor 6 bis i det aktuella avtalet, är oskäligt. I beslutet om hänskjutande anges nämligen inte exakt vilka senare omständigheter som avses. Mot denna bakgrund saknar EU-domstolen kännedom om de faktiska omständigheter som är relevanta för bedömningen, och den kan följaktligen inte ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar för att den ska kunna avgöra det nationella målet.

57 Vad sedan gäller de andra delarna i den fjärde och den femte frågan, gör EU-domstolen följande bedömning. EU-domstolens behörighet på området omfattar, enligt fast rättspraxis, tolkningen av begreppet ”oskäligt villkor” i artikel 3.1 i direktivet och i bilagan till detta samt de kriterier som den nationella domstolen får eller ska tillämpa när den prövar ett avtalsvillkor mot bestämmelserna i direktivet, varvid det ankommer på den nationella domstolen att, med beaktande av dessa kriterier, mot bakgrund av de specifika omständigheterna i det aktuella fallet ta ställning till hur ett visst avtalsvillkor konkret ska kvalificeras. Härav följer att EU-domstolen ska begränsa sig till att upplysa den nationella domstolen om vilka omständigheter den ska beakta vid bedömningen av huruvida det aktuella villkoret är oskäligt (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 66 och där angiven rättspraxis).

58 Det ska dock noteras att hänvisningen i artikel 3.1 i direktiv 93/13 till begreppen ”god sed” och ”betydande obalans” i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten endast på ett abstrakt sätt anger vad som gör ett avtalsvillkor oskäligt när detta inte har varit föremål för individuell förhandling (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 67 och där angiven rättspraxis).

59 Vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor medför en ”betydande obalans” i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten, ska man bland annat beakta de regler som enligt nationell rätt blir tillämpliga om parterna inte har avtalat något därom. Det är med hjälp av en sådan jämförelse som den nationella domstolen kan avgöra huruvida, och i så fall i vilken grad, avtalet i rättsligt hänseende försätter konsumenten i ett sämre läge än vad som följer av gällande nationell rätt. Det är likaså relevant i detta sammanhang att undersöka konsumentens rättsliga ställning vad gäller de medel som enligt nationell lagstiftning står till hans eller hennes förfogande för att hindra fortsatt användning av oskäliga avtalsvillkor (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 68).

60 När det gäller frågan under vilka förhållanden en sådan obalans uppkommer ”i strid med kravet på god sed”, konstaterar EU-domstolen, mot bakgrund av sextonde skälet i direktiv 93/13, att den nationella domstolen vid denna bedömning ska pröva huruvida en gentemot konsumenten lojalt och rättvist handlande näringsidkare rimligen kunde utgå från att konsumenten skulle godta ett sådant avtalsvillkor efter en individuell avtalsförhandling (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 69).

61 Frågan huruvida ett visst avtalsvillkor är oskäligt eller inte ska dessutom, enligt artikel 4.1 i direktivet, bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks (dom av den 4 juni 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, punkt 39, och dom av den 9 november 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, punkt 42). Härav följer att det i detta sammanhang även ska bedömas vilka konsekvenser avtalsvillkoret kan ha enligt den lag som är tillämplig på avtalet, vilket kräver en undersökning av det nationella rättssystemet (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 71 och där angiven rättspraxis).

62 Vidare ska det erinras om att avtalsvillkor som avser avtalets huvudföremål eller förhållandet mellan pris och ersättning, å ena sidan, och sålda tjänster eller varor, å andra sidan, i enlighet med artikel 4.2 i direktiv 93/13, kan – samtidigt som de omfattas av direktivet – undgå en skälighetsprövning endast om den behöriga nationella domstolen efter en prövning i varje enskilt fall har bedömt att näringsidkaren har formulerat dem på ett klart och begripligt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 april 2014, Kásler och Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punkt 41, och dom av den 9 juli 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, punkt 50).

63 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som den hänskjutande domstolen ska pröva huruvida de avtalsvillkor som avses i den fjärde och den femte frågan är oskäliga.

64 Vad avser villkor 3 i det aktuella avtalet, om beräkningen av ränta, har den hänskjutande domstolen poängterat att villkoret, trots att det omfattas av artikel 4.2 i direktiv 93/13, inte formulerats på ett klart och begripligt sätt i den mening som avses i bestämmelsen. I likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 61 i sitt förslag till avgörande, ankommer det således på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida det villkoret är oskäligt och särskilt om det medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten, mot bakgrund av övervägandena i punkterna 58–61 ovan.

65 Den hänskjutande domstolen ska bland annat jämföra beräkningsmetoden för räntesatsen i villkoret och det faktiska räntebelopp som följer därav, med de beräkningsmetoder som vanligen tillämpas och den lagstadgade räntesatsen liksom de räntesatser som tillämpades på marknaden när det aktuella avtalet ingicks för ett lån med ett belopp och en löptid som motsvarar dem i det aktuella låneavtalet. Särskilt ska den hänskjutande domstolen pröva om den omständigheten att räntorna har beräknats med tillämpning av ett år på 360 dagar, i stället för ett kalenderår på 365 dagar, kan medföra att villkor 3 i avtalet blir oskäligt.

66 Vad sedan beträffar villkor 6 bis i det aktuella avtalet, om uppsägning till förtida betalning på grund av gäldenärens bristande avtalsuppfyllelse under en begränsad tidsperiod, gör EU-domstolen följande bedömning. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bland annat undersöka huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppkommer på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida tillräckligt höga krav ställs på avtalsbrottets grovhet i förhållande till lånets längd och lånebeloppet, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser och huruvida nationell rätt ger konsumenten lämpliga och effektiva medel med hjälp av vilka han eller hon, när vederbörande är underkastad ett sådant avtalsvillkor, kan avhjälpa följderna av att lånet på detta sätt förfaller till betalning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 73).

67 Mot bakgrund av det ovan angivna ska den fjärde och den femte frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.1 och artikel 4 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt

— att skälighetsprövningen av ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument förutsätter att det fastställs om avtalsvillkoret medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten. Prövningen ska göras med beaktande av de nationella regler som ska tillämpas i avsaknad av överenskommelse mellan parterna, de medel som enligt nationell lagstiftning står till konsumentens förfogande för att hindra fortsatt användning av sådana villkor, typen av varor eller tjänster som utgör det aktuella avtalets föremål, och av alla omständigheter som förelåg i samband med att avtalet ingicks.

— att i den mån den hänskjutande domstolen bedömer att ett avtalsvillkor om beräkningsmetoden för räntan, som det i det nationella målet, inte är klart och begripligt formulerat i den mening som avses i artikel 4.2 i direktivet, ankommer det på den domstolen att pröva om villkoret är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet. I samband med denna prövning ankommer det på den hänskjutande domstolen att bland annat jämföra beräkningsmetoden för räntesatsen i villkoret och det faktiska räntebelopp som följer därav, med de beräkningsmetoder som vanligen tillämpas och den lagstadgade räntesatsen liksom de räntesatser som tillämpades på marknaden när det aktuella avtalet ingicks för ett lån med ett belopp och en löptid som motsvarar dem i det aktuella låneavtalet, och

— att – vad beträffar en nationell domstols skälighetsprövning av ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning på grund av gäldenärens bristande avtalsuppfyllelse under en begränsad tidsperiod – det ankommer på den domstolen att undersöka huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppstår på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida tillräckligt höga krav ställs på avtalsbrottets grovhet i förhållande till lånets längd och lånebeloppet, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser och huruvida det i nationell rätt föreskrivs lämpliga och effektiva medel med hjälp av vilka den konsument som är underkastad ett sådant avtalsvillkor kan avhjälpa följderna av att lånet på detta sätt förfaller till betalning.

Den sjätte och den sjunde frågan

68 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjätte och den sjunde frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder mot en tolkning i rättspraxis av en bestämmelse i nationell rätt om villkor om uppsägning till förtida betalning i låneavtal, såsom artikel 693.2 LEC, som inte tillåter att en nationell domstol, som har konstaterat att ett sådant avtalsvillkor är oskäligt, förklarar villkoret ogiltigt och underlåter att tillämpa det, när näringsidkaren i praktiken inte har tillämpat avtalsvillkoret utan tillämpat de villkor som föreskrivs i nämnda bestämmelse i nationell rätt.

69 Det föreskrivs visserligen i artikel 1.2 i direktivet att ”[a]vtalsvillkor som avspeglar bindande författningsföreskrifter … är inte underkastade bestämmelserna i detta direktiv”. Villkor 6 bis i det aktuella avtalet, som stipulerar villkoren för uppsägning till förtida betalning och som den sjätte och den sjunde frågan avser, avspeglar emellertid inte bestämmelserna i artikel 693.2 LEC. Detta avtalsvillkor stipulerar nämligen att långivaren kan säga upp avtalet till förtida betalning och kräva omedelbar betalning av kapitalbelopp, räntor och diverse avgifter vid underlåtenhet att på avtalad dag erlägga kapitalbelopp, ränta eller förskott, och inte – såsom föreskrivs i artikel 693.2 LEC – efter utebliven betalning under tre månader. Vidare finns följande formulering i avtalsvillkoret: ”förutom de fall som föreskrivs i lag” och ”utöver de fall som föreskrivs i lag”. Det följer av denna formulering att parterna genom avtalsvillkoret inte har velat begränsa grunderna för förtida uppsägning till de som anges i artikel 693.2 LEC.

70 Följaktligen omfattas avtalsvillkoret av tillämpningsområdet för direktivet (se, *e contrario*, dom av den 30 april 2014, Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 41) och den nationella domstolen är skyldig att ex officio pröva huruvida avtalsvillkoret är oskäligt (se, bland annat, dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 46 och där angiven rättspraxis).

71 Vad gäller följderna av ett eventuellt oskäligt avtalsvillkor, framgår det av lydelsen i artikel 6.1 i direktiv 93/13 att den nationella domstolen enbart är skyldig att underlåta att tillämpa ett oskäligt avtalsvillkor så att villkoret inte får några bindande verkningar för konsumenten, medan den inte har behörighet att ändra villkorets innehåll. Avtalet ska nämligen i princip bestå, utan att det görs andra ändringar än vad som följer av att de oskäliga villkoren upphävs, i den mån det är juridiskt möjligt att avtalet består på detta sätt enligt nationell rätt (se, bland annat, dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 65, dom av den 30 maj 2013, Asbeek Brusse och de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, punkt 57, och dom av den 21 januari 2015, Unicaja Banco och Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 och C-487/13, EU:C:2015:21, punkt 28).

72 Med tanke på karaktären på och vikten av det allmänintresse som ligger till grund för det skydd som ges konsumenterna, vilka befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkarna, kräver direktiv 93/13, såsom framgår av artikel 7.1 i förening med tjugofjärde skälet i direktivet, att medlemsstaterna föreskriver lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare ingår med konsumenter (se, bland annat, dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 68, och dom av den 21 januari 2015, Unicaja Banco och Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 och C-487/13, EU:C:2015:21, punkt 30).

73 I syfte att säkerställa den avskräckande verkan av artikel 7 i direktiv 93/13, kan följaktligen de möjligheter som står till buds för en nationell domstol som finner att ett avtalsvillkor är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i det direktivet inte vara beroende av huruvida detta villkor har tillämpats i praktiken. EU-domstolen har redan slagit fast att direktiv 93/13 ska tolkas så, att om en nationell domstol finner att ett villkor i ett konsumentavtal är ”oskäligt” i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet ska den omständigheten att detta villkor inte har verkställts inte i sig utgöra hinder för att den nationella domstolen tar ställning till följderna av att nämnda villkor är oskäligt (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 11 juni 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, ej publicerat, EU:C:2015:397, punkterna 50 och 54).

74 Mot denna bakgrund – och i likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 85 i sitt förslag till avgörande – finner EU-domstolen att den omständigheten att näringsidkaren i praktiken har tillämpat föreskrifterna i artikel 693.2 LEC och inlett utmätningsförfarandet först efter sju månaders utebliven betalning – och inte, såsom stipuleras i villkor 6 bis i avtalet, efter varje utebliven betalning – inte kan befria den nationella domstolen från skyldigheten att ta ställning till följderna av att nämnda villkor kan vara oskäligt.

75 Mot bakgrund av det ovan angivna ska den sjätte och den sjunde frågan besvaras enligt följande. Direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder mot en tolkning i rättspraxis av en bestämmelse i nationell rätt om villkor om uppsägning till förtida betalning i låneavtal, såsom artikel 693.2 LEC, som inte tillåter att en nationell domstol som har konstaterat att ett sådant avtalsvillkor är oskäligt förklarar villkoret ogiltigt och underlåter att tillämpa det, när näringsidkaren i praktiken inte har tillämpat avtalsvillkoret utan tillämpat de villkor som föreskrivs i nämnda bestämmelse i nationell rätt.

Rättegångskostnader

76 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) **Artiklarna 6 och 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas på så sätt att de utgör hinder mot en sådan nationell bestämmelse som den fjärde övergångsbestämmelsen i Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013, enligt vilken rätten för konsumenter som är föremål för ett förfarande för utmätning av intecknad egendom – vilket har inletts men inte avslutats innan den lag som nämnda bestämmelse ingår i trädde i kraft – att invända mot tvångsutmätningen med argumentet att avtalsvillkorerna är oskäliga, omfattas av en preklusionsfrist på en månad, som börjar löpa dagen efter offentliggörandet av nämnda lag.**

2) **Direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att det inte utgör hinder mot en sådan nationell regel som den i artikel 207 i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lag 1/2000 om civilprocesslagen) av den 7 januari 2000, i dess lydelse enligt Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013, och därefter enligt Real Decreto-Ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (lagdekret 7/2013 om brådskande skatte- och budgetåtgärder till främjande av forskning, utveckling och innovation) av den 28 juni 2013, och därefter enligt Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (lagdekret 11/2014 om brådskande åtgärder rörande konkurs), av den 5 september 2014, som inte tillåter att den nationella domstolen ex officio omprövar huruvida villkoren i ett avtal är oskäliga, när lagenligheten av samtliga avtalsvillkor mot bakgrund av direktivet redan har prövats i ett rättskraftigt avgörande.**

   Om det däremot finns ett eller flera avtalsvillkor som vid en tidigare domstolskontroll inte har varit föremål för skälighetsprövning av det omtvistade avtalet, vilken domstolskontroll avslutats med ett rättskraftigt avgörande, ska direktiv 93/13 tolkas så, att den nationella domstol, vid vilken konsumenten på ett vederbörligt sätt har framställt en invändning mot utmätning, är skyldig att på begäran av parterna eller ex officio – för det fall den förfogar över nödvändiga faktiska och rättsliga omständigheter – bedöma huruvida nämnda avtalsvillkor är oskäliga.

3) **Artikel 3.1 och artikel 4 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt**

— **att skälighetsprövningen av ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument förutsätter att det fastställs om avtalsvillkoret medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten. Prövningen ska göras med beaktande av de nationella regler som ska tillämpas i avsaknad av överenskommelse mellan parterna, av de medel som enligt nationell lagstiftning står till konsumentens förfogande för att hindra fortsatt användning av sådana villkor, av typen av varor eller tjänster som utgör det aktuella avtalets föremål, och av alla omständigheter som förelåg i samband med att avtalet ingicks.**

— **att i den mån den hänskjutande domstolen bedömer att ett avtalsvillkor om beräkningsmetoden för räntan, som det i det nationella målet, inte är klart och begripligt formulerat i den mening som avses i artikel 4.2 i direktivet, ankommer det på den domstolen att pröva om villkoret är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet. I samband med denna prövning ankommer det på den hänskjutande domstolen att bland annat jämföra beräkningsmetoden för räntesatsen i villkoret och det faktiska räntebelopp som följer därav, med de beräkningsmetoder som vanligen tillämpas och den lagstadgade räntesatsen liksom de räntesatser som tillämpades på marknaden när det aktuella avtalet ingicks för ett lån med ett belopp och en löptid som motsvarar dem i det aktuella låneavtalet, och**

— **att – vad beträffar en nationell domstols skälighetsprövning av ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning på grund av gäldenärens bristande avtalsuppfyllelse under en begränsad tidsperiod – det ankommer på den domstolen att undersöka huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppstår på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida tillräckligt höga krav ställs på avtalsbrottets grovhet i förhållande till lånets längd och lånebeloppet, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser och huruvida det i nationell rätt föreskrivs lämpliga och effektiva medel med hjälp av vilka den konsument som är underkastad ett sådant avtalsvillkor kan avhjälpa följderna av att lånet på detta sätt förfaller till betalning.**

4) **Direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder mot en tolkning i rättspraxis av en bestämmelse i nationell rätt om villkor om uppsägning till förtida betalning i låneavtal, såsom artikel 693.2 i lag 1/2000, i dess lydelse enligt lagdekret 7/2013, som inte tillåter att en nationell domstol som har konstaterat att ett sådant avtalsvillkor är oskäligt förklarar villkoret ogiltigt och underlåter att tillämpa det, när näringsidkaren i praktiken inte har tillämpat avtalsvillkoret utan tillämpat de villkor som föreskrivs i nämnda bestämmelse i nationell rätt.**

Underskrifter